Isaac Asimov

PRIMA LEGE

(din volumul Povestiri cu roboţi, — The Rest of The Robots, 1964)

Mike Donovan îşi privi halba de bere goală, se simţi plictisit şi hotărî că ascultase destul. Spuse cu glas tare:

— Dacă tot vorbim de roboţi neobişnuiţi, *eu* am cunoscut odată unul care a încălcat Prima Lege,

Şi pentru că aşa ceva era absolut imposibil, toţi au tăcut şi s-au întors să-l privească pe Donovan.

Donovan îşi regretă imediat limbariţa şi schimbă subiectul:

— Am auzit una bună ieri, zise el pe alt ton, despre...

MacFarlane, aşezat pe scaun lângă Donovan, întrebă:

— Vrei să spui că ai cunoscut un robot care a făcut rău unei fiinţe omeneşti?

Doar asta însemna încălcarea Primei Legi.

— Oarecum, zise Donovan. Spuneam că am auzit una despre...

— Povesteşte-ne, porunci MacFarlane.

Ceilalţi loviră masa cu halbele de bere.

Donovan îşi dădu toată silinţa.

— S-a petrecut pe Titan, acum zece ani, zise el, gândindu-se la repezeală. Da, era în douăşcinci. Tocmai primisem un transport de trei roboţi de tip nou, special proiectaţi pentru Titan. Erau primii de tipul MA. I-am numit Emma Unu, Doi şi Trei. Pocni din degete să i se aducă altă bere şi-l privi lung pe chelner. Să vedem, ce a mai fost?

MacFarlane spuse:

— Mă ocup de robotică de o jumătate de viaţă, Mike. N-am mai auzit vreodată de numărul de serie MA.

— Asta pentru că roboţii MA au fost scoşi din fabricaţie imediat după... după ce am eu de gând să vă spun. Nu ţii minte?

— Nu.

Donovan continuă în grabă:

— I-am pus pe roboţi la lucru imediat. Înţelegeţi, până atunci Baza era inutilizabilă în anotimpul furtunilor, care durează optzeci la sută din perioada de revoluţie a lui Titan în jurul lui Saturn. În timpul zăpezilor îngrozitoare, nu nimereai Baza nici de la o sută de metri. Busola nu e de nici un folos, pentru că Titan nu are câmp magnetic.

Avantajul acestor roboţi MA consta în faptul că erau prevăzuţi cu vibrodetectoare de tip nou, astfel încât puteau trage o linie dreaptă către Bază prin orice, şi asta însemna că mineritul putea fi revoluţionat. Şi să nu spui nimic, Mac. Şi vibrodetectoarele au fost scoase de pe piaţă, de asta n-ai auzit despre ele.

Donovan tuşi:

— Ştii tu, secret militar.

Continuă:

— Roboţii au lucrat bine în timpul primului anotimp cu furtuni, apoi, la începută anotimpului frumos, Emma Doi a început să se poarte ciudat. Se tot ascundea pe la colţuri şi pe sub baloţi şi trebuia să fie ademenită să iasă de acolo. În cele din urmă a părăsit Baza de tot şi nu s-a mai întors. Am hotărât că avusese un defect de fabricaţie şi ne-am descurcat cu ceilalţi doi. Totuşi, asta însemna că aveam personal insuficient sau roboţi insuficienţi, aşa că, spre sfârşitul anotimpului frumos, când a trebuit să meargă cineva la Kornsk, m-am oferit să încerc fără robot. Părea ceva destul de simplu; nu mai erau furtuni de două zile şi m-aş fi întors după douăzeci de ore în exterior.

Eram pe drumul de întoarcere — la vreo zece mile de Bază — când a început să sufle vântul şi aerul să devină mai dens. Imediat mi-am lăsat transportorul aerian la pământ, înainte să-l avarieze vântul, m-am orientat către Bază şi am început să alerg. Gravitaţia fiind scăzută, puteam parcurge distanţa cu bine, dar puteam să străbat o linie dreaptă?

Asta era întrebarea. Rezerva mea de aer era mare, iar bobinele de încălzire ale costumului erau în stare de funcţionare, dar zece mile prin furtună pe Titan par nesfârşite.

Apoi, când căderile de zăpadă au transformat totul într-un amurg întunecat şi lipicios, chiar Saturn fiind acoperit, iar

Soarele doar o bobiţă palidă, m-am oprit şi m-am aplecat ca să mă feresc de vânt. Chiar în faţa mea era un obiect mic şi întunecat. Abia puteam să-l disting, dar ştiam ce este. Era un căţel de furtună; singura fiinţă care putea să reziste la furtunile de pe Titan şi cea mai rea fiinţă de oriunde. Ştiam că nu voi fi protejat de costumul meu spaţial, o dată ce-mi va da de urmă, iar în lumina slabă trebuia să aştept să-l ţintesc direct, altfel n-aveam curaj să trag. O dată să fi dat greş, ar fi sărit imediat pe mine.

M-am dat încet înapoi, iar umbra m-a urmat. S-a apropiat, iar eu îmi ridicam blasterul rugându-mă, când deodată deasupra mea s-a conturat o umbră mai mare, iar eu am chiuit de uşurare. Era Emma Doi, robotul MA care lipsea. Tot timpul mă întrebam ce i se întâmplase sau de ce. Pur şi simplu am urlat: "Emma, fetiţo, pune mâna pe căţelul ăsta de furtună; apoi du-mă înapoi la Bază."

M-a privit doar, de parcă n-ar fi auzit, şi mi-a cerut: "Stăpâne, nu trage. Nu trage."

L-a ajuns pe căţel într-o fundătură.

"Pune mâna pe căţelul ăsta blestemat, Emma" am ţipat eu. În fine, a prins căţelul. L-a apucat bine şi a *continuat să meargă.* Am urlat până am răguşit, dar nu s-a mai întors. M-a lăsat să mor în furtună.

***

Donovan făcu o pauză patetică:

— Cunoaşteţi, desigur, Prima Lege: Un robot n-are voie să-i facă rău unei fiinţe omeneşti, sau prin neintervenţie, să permită ca unei fiinţe omeneşti să i se facă rău! Ei bine, Emma Doi a fugit pur şi simplu cu acel căţel de furtună şi m-a lăsat să mor. A încălcat Prima Lege.

Din fericire, am ieşit cu bine din încurcătură. Furtuna a încetat după o jumătate de oră. Fusese o izbucnire prematură şi trecătoare. Se întâmplă uneori. Am iuţit pasul până la Bază, iar furtunile au încetat de tot în ziua următoare. Emma Doi s-a întors la două ore după mine şi, bineînţeles, misterul a fost dezlegat, iar modelele MA au fost imediat scoase de pe piaţă.

— Şi care a fost explicaţia exactă? întrebă MacFarlane.

Donovan îl privi cu seriozitate:

— E adevărat că eram o fiinţă omenească în pericol de moarte, Mac, dar pentru acel robot altceva era mai important, chiar mai important decât mine, decât Prima Lege. Nu uita că roboţii erau din seria MA, iar mai ales acest robot îşi căutase ascunzători cu câtva timp înainte de a dispărea. De parcă ar fi aşteptat să i se întâmple ceva special — şi personal. Se pare că s-a întâmplat ceva.

Ochii lui Donovan priviră cu respect în sus, iar vocea îi tremură:

— Ăla nu era nici un căţel de furtună. Când Emma Doi l-a adus înapoi, l-am botezat Emma Junior. Emma Doi a *trebuit* să-l apere de arma mea. Ce înseamnă chiar şi Prima Lege, faţă de legăturile sfinte ale dragostei de mamă?
